

Az integráció, az együttnevelés lehetőségei

Sió László

Válaszra váró kérdések

- Elfogadjuk-e az integráció szükségességét? Kizárólagos eszköznek tekintjük-e az integrációt? Milyen integrációról beszélünk? (Lokális, szociális vagy funkcionális? Részleges vagy teljes?) Elfogadás vagy befogadás?
- Mit kezdünk a szegregációs törekvésekkel? Mit teszünk a nem elkülönítés miatt bekövetkező szegregálódás esetén?
- Hogyan állunk a személyi, infrastrukturális és finanszírozási források tekintetében? Melyik bővítésére van reális esély? Biztosítható-e így a differenciált fejlesztés lehetősége?
- Társadalmi támogatottság? Kommunikációs feladatok? Együttműködési lehetőségek?
- Kormányzati, igazgatási szempontok, struktúrák?

Megközelítés, eszközök

- A közoktatási koncepció készítői otthonosak az elitképző intézmények világában, de járatlanok leszakadó és a speciális igényű gyermekek oktatását illetően.
- A dokumentum **különleges bánásmódot igénylő gyerekekről** beszél. Véleményem szerint ez két okból is gond:
  - minden gyerek különleges, azaz saját magára szabott bánásmódot igényel
  - nem szerencsés összemosni a sajátos nevelési igényű gyerekeket, szociális okok és vagy származásuk miatt hátrányos helyzetű gyerekeket
- **A felkínált eszközök** nem a személyre szabott fejlesztésről, **nem a differenciált oktatásról, nevelésről** szólnak, hanem **az elkülönítetten zajló korrekcióról, felzárkóztatásról.**

A közoktatási koncepció

- **A javasolt megoldások szükségessége megkérdőjelezhető,** előfordul, hogy önmagában az is kérdés, létezik-e egyáltalán az a probléma, amit meg akarnak oldani (óvoda – általános iskola átmenet), vagy csak bedőltek a közoktatási folklórnak;
- **Az intézkedések együttes hatásának** vizsgálata sem valószínű, hogy minden esetben megtörtént (17 éves korig tartó tankötelezettség + fejlesztő osztály és hídprogram);
- **az alkalmazni kívánt eszközök alkalmassága vitatható** (pl. korrekciós osztály), nem a gyerekek felől közelítenek, hanem az intézmény (és a pedagógus) felől.
- Nemzetközi tapasztalatok, hazai tapasztalatok.

Mi az, amire a megoldást keressük?

- A magyar közoktatási rendszer nem kezeli megfelelően azt a helyzetet, hogy a gyermekek jelentősen eltérő kulturális, szociális háttérrel, illetve eltérő képességekkel felkészültséggel jelennek meg az iskolában.
- A problémát mélyítik a szülői és tanári attitűdök (eltűrik, hallgatólagosan, de gyakran tevőlegesen is erősítik a szegregációs törekvéseket).
- A probléma látványosan a leszakadó, hátrányos helyzetű gyerekeket nagy arányban nevelő intézményekben jelenik meg, valójában azonban az egész közoktatásunkat jellemzi. A differenciált fejlesztés hiánya az elitképzésre és a tehetséggondozás nagy részére is igaz, csak ott kevésbé látványos a kudarc, mert az nem jelentkezik magatartási, szociális problémaként.
- (A tehetséggondozással is gyakran csak a kiemelkedő képességű gyerekekre koncentrálnak.)

Lehetőségek

- Területi alapon és a feladatok szempontjából is az eddigi gyakorlatnál lényegesen koncentráltabb megközelítés (elfogadva és vállalva, hogy ez politikai konfliktusokhoz is vezethet).
- Jó gyakorlatok szakmai és formai kereteinek áttekintése.
- Az anyagi és személyi források szűkös volta miatt „kicsiben” kellene mindent sikeresen megcsinálni, s aztán ezt fenntartani, illetve terjeszteni.
  - Formai keretek és tartalom
  - Személyi feltételek, szakmai háttér
  - Közigazgatási, jogi és finanszírozási keretek
  - Kommunikáció

Formai és tartalmi lehetőségek

- A korai, 3 éves kortól történő) óvodáztatás támogatása (alternatívaként a 4 éves kortól történő kötelező óvodáztatás).
- A fejlesztő/korrektív „első” osztályok elfelejtése
- „nyolcfős” kisiskolák indítása csak nagyon indokolt esetben
- Kiemelt oktatási körzetek létrehozása, ahol az oktatási, az egészségügyi a szociális és foglalkoztatási feladatok kezelése egységben történik (eltérő iskolaszervezési gyakorlat, erős segítő szakemberi háttér biztosítása).
- Egész napos iskola
- Nevelési programcsomagok (munka alprogram)
- Alapfokú művészetoktatás kérdése

Személyi feltételek

- A tanítók, tanárok differenciált fejlesztésben való nagyfokú jártassága esetében lehet csak sikeres bármiféle integrációt célzó tevékenység.
- Ez a tudás ma megvan a magyar közoktatásban, de csak elvétve, s esetleges az egymástól tanulás. Ennek a tudásnak a kívánt tempójú és mértékű bevitele a közoktatási rendszerbe kormányzati feladata, nagyon szigorú szakmai és pénzügyi kontroll mellett.
- Szakmai támogatás – szükség szerinti segítő szakemberek alkalmazása (gyógypedagógus, fejlesztő pedagógus, pszichológus, szociális munkás, stb.)

Közigazgatási, jogi, finanszírozási keretek

- Közigazgatási struktúra (a NEFMI előnyeinek kihasználása)
- Közoktatási törvény, NAT, költségvetési törvény

Az említett programok (egész napos iskola, nevelési programcsomagok stb.) mint fakultatív lehetőségek jelenjenek meg

- a NAT-ban (tartalom),
- a közoktatási törvényben (időkeretek, személyi feltételek),
- a költségvetési törvényben (normatív finanszírozás).